

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Tertia, a q[ui]b[us] gen[us] diuination[is] su[m]psit exordiu[m]? So. a p[er]sis. Quarta, quot su[n]t genera diuinationis? Sol. quatuor [secundu]m numerum: duo [secundu]m forma[m], quod videre potes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62466)

Quibus. hoc questio dividitur in tres partes. In prima ostendit quot sunt genera divinatiois...

Quibus autem generibus divinatiois exponit in libro de natura demonum...

De multiplici genere divinatiois.

Si genus divinatiois a Persis fert esse allatum. Hæro autem dicit divinatiois quatuor esse genera: terra, aqua, aer, et igne...

genera auspiciois: unum ad oculos, alterum ad aures...

an futura sciant: et quot modis futura p̄noscant. Et de hoc scribit Aug. in seq. cap. Sciendum. Et dicitur in duas partes. In prima parte ostendit Aug. qd demones procedunt natura hominum in subtilitate sensus...

Sciendum hanc esse natura...

Vertical marginal notes on the right side of the page, including 'Sciendum hanc esse natura...' and other abbreviated text.

Augustinus ostendit quibus de causis demones sciunt futura predicere: **Demo-**stra-
 nes futura non quod ipsi sciunt futura, sed quod habent pbabiles coniecturas. Primum illa ratione: quia de subtiliori materia sunt creati: unde subtilius considerant quod homines. Item quod per antiquitatem multa sciunt quod nos propter breuitatem temporis scire non possumus. Item quia ipsi timerent inuenire morbos immittere: re: et illud ipsi predicunt quod aliquis sit habiturus malus. Item sicut medicus videt aliquid a signa sibi nota que nos non videmus: sic demones. Item et signis que procedunt ex animo hominis, sicut quidam futura. Item quod dicit prophetarum audierunt, et quod futura predicunt. **C**ogitationibus, ergo videt quod diabolus nouit cogitationes hominum. Sed si solus deus scit occulta cordium: ut xxxij. di. erubescant. si ipse seipsum hoc corrigat infra ca. prior. **C**os autem hoc est. si ps. q. in qua vi: quod demones nesciunt que futura sunt. Jo. de fan. **C**ausa. Supra in ca. sciendū dicitur Augustinus quod diabolus conprehendat cogitationes hominum per signa exteriora: sed hoc fuit remaneat dicere. Ideo nunc vult illud retractare per ca. sequens. **Q**uod ad loco. **C**ausa. Dicit Augustinus se quod demones dispositiones vel cogitationes hominum non

ra demouit, ut aeris corporis sensu terrenorum corporum sensum facile precedant, celeritate etiam propter aeris corporis superioris mobilitate non solum cursus quilibet rerum, ut hominem vel ferarum: verum etiam volatus autem incorporabilis vincat: quod duabus rebus quod ad aeris corpus attinet patitur, hoc est acuminis sensus, et celeritate motus, multo ante cognita et preueniunt, quod homines per sensum terreni tarditate mirerentur. Accessit etiam demones per longum tempus quo eorum vita predicta, rerum longe maiore experientia, quod potest hominibus propter breuitatem vite preuenire. Per has efficacitas quas aeris corporis natura sortita est non solum multa futura predicunt demones, verum etiam multa faciunt: que quoniam homines dicere non possunt aut facere, eos dignos quidam quibus seruiant et quibus honores diuinos deferant, arbitrantur: instigante maxime vitio curiositatis propter amorem felicitatis falsae, atque terrene et excellentie spiritualis. **H**unc igitur quoniam de diuinatione demonum questio est. **P**rimū sciendum est illos ea plerumque preuenire que ipsi facturi sunt. accipiunt enim sepe preteritum et morbos immittere, et ipsam aerem vitandam morbum reddere: et peruersis atque amatoribus terrenorum comodorum malefacta suadere, de quorum eis talia suadetibus consentiunt. suadet enim eis miris et inuisibilibus modis per illa subtilitate corpora hominum non sentientibus penetrando: et se cogitationibus eorum per quedam imaginaria visa miscendo siue vigilantium siue dormientium. **A**liqui autem non que ipsi faciunt, sed que natur alibus signis futura preueniunt: que signa in hominum sensibus venire non possunt ante predicta.

neque enim quod preuenit medicus quod preuenire nescit eius artibus signatur, sed diuini habendus est. quod autem mirum si que admouit ille corporis humani turbata vel mortificata reperire seu bonas seu malas futuras preuenit valitudines: sic demones in aeris affectione sibi notas, nobis ignotas futuras preueniunt repestates. **A**liqui etiam hominum dispositiones non solum voce platas, verum etiam cogitatione conceptas, cum signa quod ex animo exprimitur in corpore, tota facilitate predicunt atque hinc multa futura preueniunt: alius vix mira, quod ista disposita non nouerunt. fallunt et studio fallendi, et inuidia voluntate, qua hominum errore letant. Sed ne apud cultores suos pondus auctoritatis amittant: id agunt ut interpretentur suis signis quod suorum coniecturis culpa tribuat quoniam ipsi decepti fuerint vel mentiri. **N**onnumquam vero ipsi maligni spiritus, et illud hominum, atque salutis eorum inualentes solent predicere defectum cultus sue, et idolorum ruinam: quatenus presertim videantur quid aduerti sue factioni contingere possit: quod est illi qui gentilitium historias legunt, non ignorant. **Q**uid ergo mirum si iam imminet templorum et simulacrorum euersionem: quam prophete dei summi tanto ante preuiderunt. Serapis demon aliquid cultorum suorum hoc de proximo profudit, ut suam quali diuinationem recedens vel fugiens commendaret. **Q**uod autem hominum dispositiones cogitatione conceptas, per exteriora signa diabolus deprehendat: non firma ratione videtur approbatur. **U**nde idem Augustinus ait in libro secundo retractationum. **Q**uod ex corporis moribus internas animi cogitationes diabolus deprehendat, res occultissima est. **Q**uodam loco dicit demones aliquando hominum dispositiones non solum voce platas, verum etiam cogitationes conceptas, cum signa quedam ex animo exprimitur in corpore, tota facilitate perdiscere, rem dicit occultissimam, audaciori assertione quod debuit. nam peruenire ista ad notitiam demonum per nonnulla etiam experimeta conperitum est: sed utrum quedam signa dentur ex corpore cogitantium illis sensibilia, nos autem latetia, an alia vi spirituali ista cognoscant: aut difficillime potest ab hominibus

